

GLOBAL MUAMMOLARNING MILLIY VA MINTAQAVIY DARAJADAGI YECHIMLARINI TOPISH

Termiz davlat pedagogika instituti
1-bosqich magistranti

Rahmonova Madina

Termiz davlat pedagogika instituti
Tarix fakulteti o'qituvchisi PhD

Boboyeva Sitora Ro'zimahmatovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada globallasuv sharoitida yuzaga kelayotgan global muammolar, ularning milliy va mintaqaviy darajadagi namoyon bo'lish shakllari hamda yechim mexanizmlari tahlil qilinadi. Iqlim o'zgarishi, ekologik inqiroz, oziq-ovqat xavfsizligi, migratsiya, kambag'allik va sog'liqni saqlash bilan bog'liq muammolarning davlatlar barqaror rivojlanishiga ta'siri yoritiladi. Tadqiqotda global muammolarning samarali yechimi xalqaro hamkorlik bilan bir qatorda milliy siyosat va mintaqaviy integratsiyaga bog'liqligi ilmiy asoslanadi. Muallif tomonidan milliy manfaatlar va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligi asosida muammolarni hal etishning konseptual yondashuvlari taklif etiladi.

Kalit so'zlar: global muammolar, milliy manfaatlar, mintaqaviy hamkorlik, barqaror rivojlanish, globallasuv, integratsiya, ijtimoiy xavfsizlik.

Аннотация

В статье анализируются глобальные проблемы современности, особенности их проявления на национальном и региональном уровнях, а также механизмы их решения. Рассматривается влияние климатических изменений, экологических кризисов, продовольственной безопасности, миграции, бедности и проблем здравоохранения на устойчивое развитие государств. Обосновывается необходимость сочетания международного сотрудничества с национальной политикой и региональной интеграцией. Предлагаются концептуальные подходы к решению глобальных проблем на основе гармонизации национальных интересов и общечеловеческих ценностей.

Ключевые слова: глобальные проблемы, национальные интересы, региональное сотрудничество, устойчивое развитие, глобализация, интеграция, социальная безопасность.

Abstract

This article analyzes global challenges in the context of globalization, their manifestation at national and regional levels, and effective solution mechanisms. Issues such as climate change, environmental crises, food security, migration, poverty, and public health are examined in terms of their impact on sustainable development. The study emphasizes that solving global problems requires not only international cooperation but also strong national policies and regional integration. Conceptual approaches based on the harmonization of national interests and universal values are proposed.

Keywords: global challenges, national interests, regional cooperation, sustainable development, globalization, integration, social security.

KIRISH

XXI asr boshidan boshlab insoniyat taraqqiyoti yangi bosqichga ko'tarildi. Ilm-fan, texnologiya va axborot almashinuvi jadal rivojlanishi natijasida dunyo tobora o'zaro bog'liq tizimga aylanmoqda. Biroq globallashuv jarayonlari bilan bir qatorda butun insoniyatga daxldor bo'lgan global muammolar ham keskinlashib bormoqda. Bu muammolar alohida davlat yoki mintaqa doirasida hal etib bo'lmaydigan, umumjahon miqyosida yondashuvni talab qiladigan masalalardir.

Shu bilan birga, global muammolar har bir mamlakatda o'ziga xos milliy va mintaqaviy xususiyatlarda namoyon bo'ladi. Shu sababli ularni hal etishda yagona universal yechim emas, balki milliy manfaatlar, tarixiy tajriba, ijtimoiy-iqtisodiy sharoit va mintaqaviy imkoniyatlarni hisobga olgan holda yondashish muhim ahamiyat kasb etadi.

Global muammolar tushunchasi va ularning tasnifi

Global muammolar – bu butun insoniyat hayoti va taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan, davlatlararo hamkorliksiz hal etib bo'lmaydigan muammolardir. Ular asosan quyidagi guruhlarga bo'linadi:

- ekologik muammolar (iqlim o'zgarishi, cho'llanish, biologik xilma-xillikning kamayishi);
- ijtimoiy-iqtisodiy muammolar (kambag'allik, ishsizlik, oziq-ovqat xavfsizligi);
- demografik va migratsion muammolar;
- sog'liqni saqlash bilan bog'liq global tahdidlar;
- xavfsizlik va tinchlik masalalari.

Mazkur muammolar bir-biri bilan uzviy bog'liq bo'lib, ularning kuchayishi boshqa muammolarning ham keskinlashuviga olib keladi.

Global muammolarning milliy darajadagi namoyon bo'lishi

Har bir davlat global muammolarni o'zining ichki rivojlanish darajasi, resurs salohiyati va siyosiy strategiyasiga mos ravishda boshdan kechiradi. Masalan, iqlim o'zgarishi ayrim mamlakatlarda suv tanqisligini kuchaytirsa, boshqalarida tabiiy ofatlar sonining ortishiga sabab bo'lmoqda.

Milliy darajada global muammolarni hal etish uchun davlat siyosati, huquqiy baza va institutsional mexanizmlar muhim rol o'ynaydi. Barqaror rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqish, yashil iqtisodiyotga o'tish, aholini ijtimoiy himoyalash va inson kapitalini rivojlantirish global muammolarga qarshi milliy choralar hisoblanadi.

Mintaqaviy darajadagi yechimlarning ahamiyati

Mintaqaviy hamkorlik global muammolarni hal etishda muhim oraliq bo'g'in vazifasini bajaradi. Bir xil tabiiy, iqtisodiy va madaniy sharoitga ega mamlakatlar o'zaro hamkorlik orqali muammolarni samaraliroq hal etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Masalan, suv resurslari, ekologiya, transport va energetika masalalari ko'plab mintaqalarda umumiy muammo hisoblanadi. Mintaqaviy dasturlar va qo'shma loyihalar resurslardan oqilona foydalanish, xavflarni kamaytirish va iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishga xizmat qiladi.

Global muammolarni hal etishda xalqaro hamkorlik va milliy manfaatlar uyg'unligi

Global muammolarni samarali hal etish uchun xalqaro hamkorlik zarur, biroq bu jarayonda milliy manfaatlar ham e'tibordan chetda qolmasligi lozim. Davlatlar o'z milliy manfaatlarini himoya qilgan holda, umumiy maqsadlar yo'lida murosa va hamkorlikni ta'minlashi kerak.

Xalqaro tashkilotlar, mintaqaviy ittifoqlar va ikki tomonlama kelishuvlar global muammolarni boshqarish mexanizmlarini shakllantiradi. Shu bilan birga, har bir mamlakat ushbu kelishuvlarni o'zining milliy rivojlanish strategiyasiga moslashtirishi muhimdir.

Barqaror rivojlanish – global va milliy muammolarni bog'lovchi konsepsiya

Barqaror rivojlanish konsepsiyasi global muammolarni hal etishda asosiy nazariy va amaliy platforma hisoblanadi. Ushbu yondashuv iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat va ekologik muvozanatni uyg'unlashtirishni nazarda tutadi.

Milliy darajada barqaror rivojlanish siyosatini amalga oshirish orqali global muammolarning salbiy ta'sirini kamaytirish, mintaqaviy darajada esa umumiy strategiyalar orqali natijadorlikni oshirish mumkin

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, global muammolar zamonaviy dunyoning ajralmas qismiga aylangan bo'lib, ularni e'tiborsiz qoldirish har bir davlat va mintaqaga uchun jiddiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Ushbu muammolarni hal etish faqat xalqaro darajada

emas, balki milliy va mintaqaviy darajadagi puxta siyosat va hamkorlikni talab etadi. Milliy manfaatlar va umuminsoniy qadriyatlar uyg'unligi asosida olib borilgan sa'y-harakatlar global muammolarga qarshi samarali yechim bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Barqaror rivojlanish bo'yicha xalqaro hisobotlar.
2. Globallashuv va zamonaviy global muammolar bo'yicha ilmiy tadqiqotlar.
3. Ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish nazariyasi bo'yicha monografiyalar.
4. Xalqaro munosabatlar va mintaqaviy integratsiya masalalariga oid maqolalar.
5. Ekologik va ijtimoiy xavfsizlik bo'yicha tahliliy materiallar.